

Wyrok z dnia 5 września 1996 r.
II URN 22/96

Wypłata części uzupełniającej renty inwalidzkiej rolniczej podlega zawieszeniu w całości, jeżeli małżonek rolnika wspólnie z nim prowadzący działalność rolniczą, ma ustalone prawo do emerytury lub renty inwalidzkiej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (art. 28 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, Dz. U. z 1993 r., Nr 71, poz. 342 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Janusz Łętowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 5 września 1996 r. sprawy z wniosku Wiesławy G. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi Regionalnemu w L. o wysokość renty rolniczej, na skutek rewizji nadzwyczajnej Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego [...] od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 8 lutego 1996 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 19 grudnia 1995 r. [...] i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 24 lutego 1995 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddział Regionalny w Lublinie, przyznała wnioskodawczyni Wiesławie G., urodzonej 14 stycznia 1948 r., rentę inwalidzką rolniczą od dnia 1 października 1994 r. w oparciu o orzeczenie Obwodowej Komisji Lekarskiej d/s Inwalidztwa i Zatrudnienia w L. z dnia 14 lutego 1995 r. ustalające, iż wnioskodawczyni jest długotrwale niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym wobec rozpoznanej nadczynności tarczycy z wolem guzowatym, zmian pęcherzowych skóry oraz anemii.

Po stwierdzeniu, że zainteresowana nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej, organ rentowy zawiesił w całości część uzupełniającą świadczenia wyliczoną na kwotę 193,99 zł, powołując się na art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r., Nr 71, poz. 342 ze zm.). Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 19 grudnia 1995 r. [...] oddalił odwołanie wnioskodawczyni. Wobec podniesionego w nim zarzutu, że jej mąż Henryk G. ma ustalone prawo do renty inwalidzkiej pracowniczej stwierdził, iż "sam fakt pobierania przez małżonka renty inwalidzkiej nie powoduje uznania, że "wnioskodawczyni zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej". Stanowisko to zostało zaaprobowane przez Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 8 lutego 1996 r., który oddalił rewizję zainteresowanej.

Powyższy wyrok zaskarżył rewizją nadzwyczajną Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i zarzucając rażące naruszenie art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy

Sądowi Wojewódzkiemu w Lublinie do ponownego rozpoznania. Niezaprzestanie działalności rolniczej powoduje zawieszenie części uzupełniającej świadczenia w całości, chyba że zachodzą okoliczności wymienione w art. 28 ust. 5-7 ustawy, wówczas bowiem dokonuje się zawieszenia tej części w połowie albo w jednej czwartej. Mąż wnioskodawczynie jest współwłaścicielem gospodarstwa rolnego i prowadzi działalność rolniczą wspólnie z nią. Uzasadnia to zawieszenie części uzupełniającej świadczenia w połowie (art. 28 ust. 6 pkt. 1). Okoliczność ta jednak nie była przedmiotem badania przez Sądy, stąd zachodzi konieczność ustalenia, czy spełnione są pozostałe warunki wymienione w tym przepisie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sprawa nie została przez Sądy dostatecznie wyjaśniona do rozstrzygnięcia, stąd wydane w niej wyroki są przedwczesne. Ustawa dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r., Nr 71, poz. 342 ze zm.) w art. 24 stanowi, iż emerytura i renta inwalidzka rolnicza składają się z części składkowej, ustalonej w wysokości po 1% emerytury podstawowej za każdy rok podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu (art. 25 ustawy), oraz części uzupełniającej, która wynosi 95% emerytury podstawowej, jeżeli liczba lat przyjęta do ustalenia części składkowej, jest mniejsza od 20, "przy każdym pełnym roku od 20 lat część uzupełniająca zmniejsza się o 0,5% emerytury podstawowej" (art. 26 ust. 1 ustawy). Wypłata ustalonego w ten sposób świadczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w art. 28 ust. 2 - 8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą. Zawieszenie wypłaty przy świadczeniach przyznanych na podstawie tej ustawy, dotyczy części uzupełniającej i obejmuje albo całość albo określony ułamek tej części świadczenia.

Organ rentowy i Sądy obu instancji przyjęły, iż skoro w rozpoznawanej sprawie wnioskodawczynie jako rencistka nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej, wypłata ulega zawieszeniu w całości stosownie do art. 28 ust. 3, nie badając czy zachodzą przesłanki wymienione w art. 28 ust. 5-7 i 9 ustawy. Według ust. 6 wypłata świadczenia ulega zawieszeniu w połowie, jeżeli rencista prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem, o ile ten nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie spełnia warunków do uzyskania emerytury rolniczej albo renty inwalidzkiej rolniczej. Z odwołania wnioskodawczynie skierowanego do Sądu pierwszej instancji oraz rewizji do Sądu Apelacyjnego wynika, że prowadzi ona działalność rolniczą wraz z mężem, to zaś uzasadniałoby zawieszenie wypłaty części uzupełniającej renty inwalidzkiej rolniczej w połowie, o ile spełnione byłyby dalsze przesłanki zawarte w art. 28 ust. 6 pkt. 1 ustawy. Te same informacje zawarte były we wniosku o przyznanie świadczenia złożonym w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, nie były one jednak w toku postępowania zbadane. Wydanie wyroku w postępowaniu sądowym, może nastąpić po uznaniu przez sąd po zamknięciu rozprawy, że sprawa jest dostatecznie wyjaśniona do stanowczego rozstrzygnięcia (art. 316 § 1 KPC). Pominięcie okoliczności istotnych dla prawidłowej oceny sprawy i wyrokowanie w sprawie niewyjaśnionej do rozstrzygnięcia czyni wydane wyroki przedwczesnymi i uzasadnia ich uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Rzeczą Sądu Wojewódzkiego będzie - wobec prowadzenia przez wnioskodawczynię działalności rolniczej wspólnie z

mężem - zbadanie, czy ma on ustalone prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów regulujących te świadczenia dla pracowników i członków ich rodzin i nie spełnia warunków do uzyskania emerytury albo renty inwalidzkiej na podstawie ustawy z 20 grudnia 1990 r. Dopiero po przesądzeniu, że małżonek rolnika wspólnie z nim prowadzący działalność rolniczą, ma ustalone prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników, będzie można ocenić czy wypłata części uzupełniającej renty inwalidzkiej rolniczej ulega zawieszeniu w całości czy też w połowie, po przeanalizowaniu nadto pozostałych przesłanek zawartych w art. 28 ust. 6 pkt. ustawy.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 422 § 2 KPC, orzeczono jak w sentencji.

=====